

(*Opiz*) vagyis a *va.*) *eglandulose-villosa* *Simk.* mirigytelen borzas szőrözettel; ez hazánk északibb hegyvidékein van otthon. Ez a variatio szőrözetben a *N. atra* *Grisb.* képmása; de pártája nem a *N. atra*-é. Ilyen a *va.*) *subglandulosa* *Simk.*; ez részben borzas, részben mirigyesszőrű és Budapest környékén is előfordul. Nagyon hasonlít a *Nonnea atro-pulla*-hoz. Ilyen a *va.*) *glandulosa* (*Opiz*): ennek csaknem minden szőre mirigyos, ezért nagyon puha tapintatú, nagyon szürke színű. Budapest vidékén a Csikihegy alján és a Kőérberekben gyűjtém. Azt hiszem, hogy az ilyen apró, de a lelőhely viszonyainak szüleményeként tekintendő eltérések *természetes fajtlák*-nak, *variatio*-knak tekintendők.

II. Faj, fajváltozat, vagy fajta-számba veendő-e a *fekete Nonnea* (*N. atra* *Grisb.*)? Fajta nem lehet, mert a *Nonnea pulla* (*L.*) Közép-Európa nyugoti növénye, a *Nonnea atra* *Grisb.* pedig első sorban balkáni és délkelet-európai növény. *Grisebach* ismerte a Germaniában honos *Nonnea pulla*-t; azért nevezte el mint geográfiai feltűnő eltérést új fajnak a *Nonnea atra*-t. Hát vajjon típusos fajnak vegyük-e a *Nonnea atra* *Grisb.*-t? A ki úgy gondolja, megteheti. De ha én egy összefoglaló munkában tárgyalnám a *Nonnea* fajait, akkor én — azon csekély különbségek miatt, mely közte és a *Linné*-féle faj között van, csak *subtilis-species*nek venném.

Subtilis-species alatt pedig értek *subspeciest.* Azt, hogy ez nem más mint *apró-faj*, nem egyéb annál, a mit sok botanikus manapság is *varietas*-nak mond. *Nonnea atra* *Grisb.* geográfiai subspecies, magyarán mondva: növényföldrajzi fajváltozat.

Hogy csak ilyes, nálunk, a mi keletünk és délkeletünk vidéke felé hajló *subtilis species*nek, vagyis geográfiai fajváltozatnak kell tekintenünk: arra az átmenetül szolgáló kapcsolat a *Nonnea atro-pulla* *Simk.* is tanúság.

Nem tudom ezt a *Nonnea atro-pulla* egyszerű fajkeveréknek tekinteni. Lehet, hogy manapság már csak fajkeverék, de eredetileg a faj változékonyságából fakadott és úgy is fenmaradhatott mindez ideig egyes helyeken. A fajváltozatok érintkező határán ilyen közbülső alakok egészen természetesek.

Győrffy István: Magyar növénynevek.*

A magyar növénynevek gyűjtése tekintetében *Diószegi-Fazekas* óta — sajnos — eddig még nem sok történt; sok növénynek jó magyaros nevét még nem tudjuk; használjuk sokszor kénytelenségből a gyártott neveket. A tankönyvekben, szótárakban, nyelvészeti munkákban és egyebütt szereplő neveket kételkedve fogadjuk, mert sok közöttük a megbízhatatlan, már azért is, mert a botanikában többnyire járatlan szerzők az illető növényeket nem jól, vagy éppen nem ismerik.

Úgy gondoltam, nem végzek fölösleges munkát, ha *Richter Aladár* egyetemi tanár buzdítására és a részéről előmozdított sok kirándu-

* A növénytani szakosztálynak 1902. évi október 8-iki ülésén előterjesztette *Fialowski Lajos*.

lásaim révén a növények magyar neveinek rendszeres gyűjtésére vállalkozom és csakis a hitelt érdemlő források, illetőleg adatok felhasználásával közlöm a növényneveket azokról a vidékekről, a hol időnként megfordultam. Magyar növénynevek gyűjtése, ha valahol, úgy Erdélyben van megnehezítve, a hol a magyarság az oláhok lakta szép kies területet csak oázis-szerű foltokként lakja. Annál értékesebb lehet tehát az e helyeken használatos magyar növénynevek gyűjtése.

A mennyit eddig részint a magam gyűjtése, részint ismerőseim szíves és kellő kritikával fogadott közlése révén összegyűjthettem, a következőkben foglalom össze, a könnyebb fölhasználhatóságra való tekintettel, betű-sorrendben :

1. *Achillea Millefolium* L.: egérfarkú-fű (Torda ; Szucsák,* Kolozs m.).
— egérfarkkóró virág (Debreczen**).
- Aconitum Napellus* L.: oroszlánszaj (Szucsák, Kolozs m.).
— kék sarkantyú (Fotos, Háromszék m.).
- Adonis vernalis* L.: pap-tök (Szucsák, Kolozs m.).
— sárga leány kökörcsin (Borsa, Kolozs m.).
- Ajuga reptans* L.: vad buszsziók (Kis-Kapus, Kolozs m.).
5. *Anemone nemorosa* L.: fehér kakukvirág (Marosszék).
— fehér nyíralja (Fotos, Háromszék m.).
— kakukvirág (Kis-Kapus, Kolozs m.)
- Anemone patens* Koch.: harangvirág (Harmadvölgy, Kolozsvár vid.).
- Aquilegia vulgaris* L.: galambvirág (Fotos, Háromszék m.).
- Asarum europaeum* L.: úti-lapu (Fotos, Háromszék m.).
- Aspidium Filix Mas* Sw.: ördögboroda (Kis-Kapus, Kolozs m.; Fotos, Háromszék m.; Kőröspatak, Udvarhely m.).
10. *Atropa Belladonna* L.: bölénymag v. matraguna (Veszprém).
- Bellis perennis* L.: boglár (Szucsák, Kolozs m.; Kis-Kapus, Kolozs m.).
- Berberis vulgaris* L.: leánysóska (Veszprém).
- Briza media* L.: rezgő-fű (Fotos, Háromszék m.).
- Caltha palustris* L.: sárga virág (Kis-Kapus, Kolozs m.).
— békavirág (Kolozsvár; Szucsák, Kolozs m.).
15. *Capsella Bursa pastoris* L.: élek-halok (Nagy-Károly).
- Cardamine pratensis* L.: kásavirág (Kis-Kapus, Kolozs m.).
- Chrysanthemum* sp.: pap kiszürom szemedet (Fotos, Háromszék m.).
- Convallaria majalis* L.: Szent-Györgyvirág (Veszprém).
- Corydalis solida* Sw.: kakas bandikó (Szucsák, Kolozs m.; Torda; Betlen, Szolnok-D. m.).
— bárányvirág (Zilah).
— borsóvirág (Marosszék, Maros-T. m.).
20. *Cuscuta europaea* L.: herefene (Fotos, Háromszék m.).
- Cytisus* sp.: mezei bognár (Kis-Kapus, Kolozs m.).
- Daphne Mezereum* L.: vad boroszlány (Fotos, Háromszék).
- Datura Stramonium* L.: csattantó virág (Kőröspatak, Maros-T. m.; Fotos, Háromszék m.)
— tövisdisznó (Fotos, Háromszék).
- Delphinium Consolida* L.: sarkantyúvirág (Szászrégen; Kőröspatak, Maros-T. m.).
25. *Dianthus Carthusianorum* L.: fecskévirág (Fotos, Háromszék m.).
- Sterilis Equisetum*: csikófarak (Magy.-Újfalu, Ördög-Keresztúr, általában a Borsa-patak mentén).
- Erythronium dens Canis* L.: piros kankósi (Marosszék, Maros-T. m.).
— kakas mándikó (Fotos, Háromszék m.).

* Levelleit összetörve és szalonna közé téve sebre rakják, mert gyorsan gyógyít (Szepes-Béclán is).

** Köhögés ellen, teának főzik.

- Euphorbia amygdaloides* L.: kígyófü (Köszvényes, Maros-T. m.).
- Fritillaria imperialis* L.: császárszakáll (Túrkeve, J.-N.-K.-Szolnok m.).
30. *Fritillaria tenella* MB.: mezei kissasszony papucs-virág (M.-Gyerő-Vásárhely).
- Galanthus nivalis* L.: fehér kankósi (Marosszék, Maros-T. m.).
- Galium crucialum* L.: mezei jázmin (Kis-Kapus, Kolozs m.).
- Geranium* sp.: pörögj, pörögj Istenkasza (Veszprém).
- Glechoma hederacea* L.: pokolvarfű (Pintaháza, Maros-T. m.).
- kerek nádráfű (Kis-Kapus, Kolozs m.).
35. *Helleborus purpurascens* L.: papmonya (Székely-Keresztúr; S.-Szt.-György; Fotos, Háromszék m.).
- Hepatica triloba* DC.: bokor alatt kuczorgó (Toroczkó).
- Hyosciamus niger* L.: bilin (Torda).
- bölöny (Kis-Kapus, Kolozs m.).
- Hypericum perforatum* L.: vérfű (Kis-Kapus, Kolozs m.).
- Impatiens Nolitangere* L.: fájtlinka (Abaúj-T. m.).
- sárga ibolya (Debreczen).
40. *Juncus* sp.: esirikló (Fotos, Háromszék m.).
- Lamium album* L. és *L. purpureum* L.: peregtető* (Fotos, Háromszék m.).
- Linaria vulgaris* L.: titogtató (Kis-Kapus), Kolozs m.).
- Lycium europaeum* L.: sem fű sem fa (Veszprém).
- Majanthemum bifolium* DC.: vad gyöngyvirág (Fotos, Háromszék m.).
45. *Muscari racemosum* Mill.: kígyóvirág (Veszprém).
- Györgyike, Szent-György-virág (Nyíregyháza).
- kígyóhajma (Nagy-Kőrös).
- kígyóhagyma (H.-Mező-Vásárhely).
- mezei jácint (Köszvényes, Maros-T. m.),
- kék gyöngyvirág (Nyíregyháza; Fotos, Háromszék m.).
- Narcissus* sp.: fehér kankósi (Köszvényes, Maros-T. m.).
- paczkona havadi; ha telt virágú: csokros havadi (Fotos, Háromszék m.).
- Orchis Morio* L.: túró-virág (Maros-Vásárhely).
- bozsor (M.-Gyerő-Vásárhely).
- Orchis* sp.: paszapurdé (Fotos, Háromszék m.).
- baszapurdé (S.-Szt.-György).
- Ornithogalum* sp.: csillagvirág (Fotos, Háromszék m.).
50. *Orobus vernus* L.: pipiszoly (Kis-Kapus, Kolozs m.).
- Padus vulgaris* Host.: májusfa (Kolozsvár).
- zsidóeseresznye (Arad).
- vadcsereznye (Fotos, Háromszék m.).
- Pelargonium zonale* L.: Bűdös Lizi (Fotos, Háromszék m.).
- Polygonatum multiflorum* All.: kakastaraj (Fotos, Háromszék m.).
- Primula veris*: Szent-György-virág (Szucsák, Kolozs m.).
- Szent-Györgyike (Kolozsvár).
- kásavirág (Székely-Udvarhely; Marosszék, Maros-T. m.; Fotos, Háromszék m.).
55. *Pulmonaria officinalis* L.: darázs-virág (Köszvényes, Maros-T. m.).
- méhvirág (Fotos, Háromszék m.).
- dongóvirág (Kis-Kapus, Kolozs m.).
- Pulsatilla vulgaris*: tik-döglesztő (Veszprém).
- Ranunculus Ficaria* L.: aranynyal versengő, arany saláta, arany versengő (Kolozsvár, Székely-Udvarhely).
- galambbegy-saláta, versengő saláta, (Székely-Keresztúr).
- kakuk- vagy kerek saláta (Zilah).
- papsaláta (Kis-Kapus, Kolozs m.).
- Szent-György-saláta (Fotos, Háromszék m.).
- Rosa canina* L., termése: bicske (Veszprém).
- seggvakares (Nagy-Károly).
- seggvakaró (Kolozsvár).
- Rubus Idaeus* L.: himpér (Veszprém).
60. *Sambucus nigra* L.: borza (Zilah, Torda m.).

* Kis gyermekek egy izzó levágnak, melynek két végén csak két-két virág marad, azután kis fűcskát szúrnak át rajta és ha fűvják, pereg; többnyire a fehérvirágút használják erre a célra.

- herbatea-virág (Fotos, Háromszék m.).
- Sambucus nigra* termése: csete (Veszprém).
- Solanum tuberosum* L.: bolyóka (Kis-Kapus, Kolozs m.).
- Sonchus oleraceus* L.: disznókáposzta (Fotos, Háromszék m.).
- Stellaria Holostea* L.: mezei szegfű (Kis-Kapus, Kolozs m.).
- Stellaria media* L.: pipehúr (Szucsák, Kis-Kapus, Kolozs m.).
65. *Symphoricarpos racemosus*: zsidó-cseresznye (Veszprém).
- Symphytum officinale* L.: cigány-picsa (Arad).
- Symphylum tuberosum* L.: méh-virág (M.-Gyerő-Vásárhely).
- Taraxacum officinale* L.: kutyatej (Veszprém).
- cikória (Fotos, Háromszék m.).
- pipevirág (Kőrispatak, Udvarhely m.).
- békavirág (Zilah, N.-Károly, Kolozs-vár, Kis-Kapus).
- pimpó (F.-Méra, Abaúj-T. m.).
- Tilia*: zádogfa-virág (Fotos, Háromszék m.).
70. *Tragopogon pratensis* L.: bakszaka (Fotos, Háromszék m.).
- * *Trifolium* sp.: bornyúvirág (Fotos, Háromszék m.).
- Tussilago Farfara* L.: marti lapu* (Torda, Kolozs-vár, Betlen, Szucsák).
- * Levele összevágva széltében-hosszában, mint káposzta, ismert eledel.
- tyúkvirág vagy marti lapu (Fotos, Háromszék m.).
- Typha angustifolia* L.: nádi botyikó vagy botikó (Fotos, Háromszék m.).
- Veratrum nigrum* L.: tyúkbolondító (Betlen, Szolnok-D. m.).
- zászpa (Kis-Kapus, Kolozs m.).
75. *Verbascum Thapsus* L.: sárga kökőrcsin (Debreczen).
- Viscum album* L.: enyves bogyó (Veszprém).
- lép (Nagy-Károly).
- Viola tricolor* v. *hortensis*: árvácska, papszakáll (Nagy-Károly).
- császarszakáll (Szucsák, Kolozs m.; Fotos, Háromszék m.).

Péterfi Márton: A magyarországi Weisia-fajokról.*

Hazslinszky a magyar birodalom lombos mohairól írott munkájában hat *Weisia*-fajt ismertet. A hat közül egy *Rhabdoweisia* Br. eur. (Rh. fugax. [Hedw.] Br. eur.), három meg *Dicranoweisia* Lindb. [D. cirrhata (L.) Lindb., *crispula* (Hedw.) Lindb., *compacta* (Scheich.) Schimp.] génszbeli faj. Mint ilyenek közelről rokonok ugyan a *Weisia*-fajokkal, de az újabb bryológia generikusan is elkülöníti ezektől. Marad tehát igazi *Weisia*-fajunk kettő. Egyik a mindenütt előforduló *Weisia viridula* (L.) Hedw., másik a csak Déváról is nemrég ismertetem** *Weisia rutilans* (Hedw.) Lindb., mely hazai lombosmoh-flóránk egyik ritkábban előforduló tagja. E két *Weisia*-fajunkhoz most két, hazánk egész területére nézve új fajt csatolhatok. Az egyik faj a »Bryologia germanica« szerzői által először leírt *Weisia crispata* (Br. germ.) Jur., a másik pedig Juratzka *Weisia Ganderi*-je, mely Európa legritkább *Weisia*-ja.

A *Weisia crispata* (Br. germ.) Jur. in *Laubmfl. Oest.-Ung. p. 11* (1882.) Európa középtengeri, valamint nyugoti vidékein, a mészkősziklák legjellemzőbb, gyakori moha és mint ilyen Dalmáciában is nő. Fiumei előfordulása is valószínű. Hazai területen Boicza (Kisbánya) mellett szedtem Hunyad-

* A növénytani szakosztálynak 1902. évi november 12-iki ülésén előterjesztette Schilberszky Károly.

** Növénytani Közlemények 1902. 66. old.